

The Opinions of Teacher Candidates on Teachers' Rooms of Practice Schools *

Suna ARSLAN **, Emine Arzu ORAL ***

Received date: 27.12.2018

Accepted date: 23.04.2019

Abstract

Teachers' rooms are essential units of educational environments, which are the places where teachers communicate, mentally, and physically rest, prepare, and evaluate courses, meeting, and spend qualified time. Features of this environment may affect teachers' professional attitudes and their relations with students, colleagues, and parents. Teacher rooms are also important for the courses of teaching practice, which are parts of teacher training programs. During this course, teachers' rooms also provide a special educational environment. The perceptions about this place compose the first occupational impression of teacher candidates. The assumption of this study is that identification and discussion of these impressions contribute to the efficiency of educational spaces and educational processes. The research was conducted with the qualitative approach-case study pattern and using "Teachers Room Observation Forms" by teacher candidates who were enrolled in information programs in the Faculty of Education. The obtained data were analyzed by the content analysis technique. The results of the study emphasize that the structural-physical and material conditions of teacher rooms are important, but the visual-communicative conditions that give spatial character to the field are perceived more. Based on these results, the research aims to raise awareness about the current situation of teacher rooms and develop progressive recommendations.

Keywords: Teachers' room, pedagogical formation program, teaching practice programs.

* This study was presented as oral presentation at the 5th International Curriculum and Instruction Congress ICCI EPOK 2017 at Muğla Sıtkı Koçman University (Paper ID: 582)

** Cumhuriyet University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Sivas, Turkey; suna_karakucuk@yahoo.com

*** Başkent University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey; eaoral@yahoo.com

Öğretmen Adaylarının Staj Yaptıkları Okulların Öğretmen Odalarına İlişkin Gözlemleri *

Suna ARSLAN **, Emine Arzu ORAL ***

Geliş tarihi: 27.12.2018

Kabul tarihi: 23.04.2019

Öz

Öğretmen odaları, öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurdukları, zihinsel ve fiziksel olarak dinlendikleri, ders hazırlama, değerlendirme, toplantı ve ders dışı zamanlarını geçirdikleri yerler olarak eğitim ortamlarının önemli birimleridir. Bu ortamın özellikleri, öğretmenlerin mesleki tutumlarını, öğrencileriyle, meslektaşlarıyla ve velilerle olan ilişkilerini etkileyebilir. Öğretmen odaları, öğretmen yetiştirme programlarının bir parçası olan öğretmenlik uygulaması dersleri bağlamında da önemli ve etkili bir eğitsel çevredir. Öğretmen adaylarının bu alana ilişkin algıları ilk mesleki izlenimlerini oluşturmaktadır. Bu çalışmada, bu izlenimlerin tanımlanmasının ve tartışılmasının eğitim ortamlarının ve dolayısıyla eğitsel süreçlerin verimliliğine katkı sağlayacağı varsayımından yola çıkılmıştır. Araştırma, nitel yaklaşım-durum çalışması deseni uyarınca ve Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Pedagojik Formasyon programlarına kayıtlı öğretmen adayları tarafından “Öğretmenler Odası Gözlem Formu” kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları, öğretmen odalarının yapısal-fiziksel ve araç-gereç donanımının önemli olduğunu; ancak, bu alana mekansal karakterini veren görsel-iletişimsel koşulların daha fazla ve önemsenerek algılandığını vurgulamaktadır. Araştırma, bu sonuçlardan yola çıkarak, öğretmen odalarının güncel durumuna ilişkin farkındalık yaratmak ve geliştirici öneriler geliştirmek amacındadır.

Anahtar kelimeler: Öğretmen odaları, pedagojik formasyon eğitimi, öğretmenlik uygulaması programları.

* Bu çalışma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde düzenlenen ICCI EPOK 2017-5. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur (Paper ID: 582)

** Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Sivas, Türkiye; suna_karakucuk@yahoo.com

*** Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye; eaoral@yahoo.com

1. Giriş

Çevre koşulları ile birey davranışları arasındaki karşılıklı ilişki çevresel psikolojinin inceleme alanıdır. Çevre psikolojisi laboratuvar ortamından çok doğal çevreyi araştıran, çevrenin davranış üzerinde etkilerini saptarken insanı da çevre üzerinde etkili bir varlık olarak gören bütüncü bir yaklaşım taşır. 60'lı yıllara kadar psikolojinin alt alanı olarak ele alınan çevre-davranış ilişkisi, değişen sosyo-akademik faktörlerin, çevresel algıları ve insan davranışlarını etkilemesi sonucunda kendi epistemolojisini oluşturmuştur. Bu yaklaşımla, coğrafi/nesnel çevre, davranışsal/öznel çevre, davranış alanları, mekansal davranış vd. kavramları içeren kuramlar geliştirilmiştir (Göregenli, 2010; Gifford, 2014).

Çevre-davranış ilişkisi araştırmalarının bir alt alanı olarak eğitim ortamlarının koşulları farklı yaklaşımlarla incelenmektedir. Türkiye'de çevresel psikolojinin öncülerinden biri olan Gürkaynak (1983) *çevre* (fiziksel-toplumsal yapı), *psikolojik süreçler* (algılar) ve *davranışsal süreçler* (çevreye yönelik tepkiler) arasındaki karşılıklı etkileşimi vurgulamış, bu modelin eğitim ortamlarında çevresel değişkenlerin öğrenci davranışları ile etkileşimi konulu araştırmalarda kullanılmasını önermiştir. Alkan (1979), eğitim ortamlarının eğitim yaşantılarına etkilerinin, *yapı nitelikleri* ve içerdiği *iletişim-etkileşim biçimleri* yönleriyle incelenebileceğini belirtir. Avar (2009), Lefebvre'nin mekanın üretimi kuramında, *algılanan-tasarlanan-yaşanan mekan* şeklindeki Üçlü Mekan Diyalektiği'nin eğitim ortamlarına uyarlanmasını önermektedir. Yalçınkaya (2012) araştırması, mekansal-fiziksel çevreyi oluşturan faktörleri, *insan performansı* (fiziksel-psikolojik öğeler) ve *çevresel faktörler* (ısınma, aydınlatma, boyut, renk, temizlik, güvenlik vd) olarak sınıflamaktadır. Eğitim ortamları konulu benzer çalışmalara Karaküçük (2010), Türe ve Karaküçük (2011), Yeşil ve Korkmaz (2012), Kalaycı (2014) araştırmaları örnek verilebilir.

Uluslararası literatürde de eğitim ortamlarını çeşitli bileşenleriyle araştıran kurumsal ve bireysel çalışmalar vardır. McGregor (2003) okul kültürü ile mekan ilişkisi açısından eğitim ortamlarını "koruyucu, taşıyıcı, donatılmış büyük kap" çağrışımıyla bir "konteynır"a benzetmiştir. Strong-Wilson ve Ellis (2007) öğrenme ortamlarına "*üçüncü öğretmen*" rolü veren Reggio Emilia yaklaşımına dayalı çalışmalarında, ortamın eğitsel süreçlere etkilerini vurgulamaktadırlar. Bir başka metaforik çalışmada Loxley ve ark. (2011) okulun mekansal yapısını öğretme-öğrenme ortamının temel boyutlarından biri olarak sosyal eylemlerin içinde gerçekleştiği "*kartezyen bir kova*"ya benzetmektedir. Bu yaklaşımlar, eğitim ortamlarının sadece yapısal/fiziksel özelliklerle değil, bir sosyal düzenle birlikte üretilebilen ve sürdürülebilen aktif bileşenlere sahip olduğu görüşünde birleşmektedir.

Eğitim ortamlarının bütünüyle ilgili bu tartışmalar öğretmen odaları için de geçerlidir. Türkiye'de öğretmenlere ayrılan odalar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı dairelerce projelendirilmekte, öğretmen ve yöneticilerin, toplantı, çalışma ya da sohbet amacıyla bir araya gelmelerine olanak veren mekanlar olarak ifade edilmektedir. Çok katlı binalarda her katta öğretmenler odası olması, mekansal organizasyonda kolay ulaşılabilir olması, temel donatım eşyalarının yanı sıra eğitim materyallerinin yer aldığı çalışma köşesi, iletişim ve okuma malzemeleri, özerk tesisat sistemi, havalandırma, ışık, ısı vd. özelliklerinin yeterli olması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğretmenler odasının büyüklüğü öğretmen sayısına göre; sekiz öğretmene en az 16 m², on iki öğretmene kadar 24 m², on ikiden fazla öğretmen için kişi başına 1,5 m² ilave edilerek belirlenmiştir (iedb.meb.gov.tr). Yakın zamanlı eğitim mevzuatında öğretmenler odasının kaldırılması ya da yeni düzenlemelere gidilmesi yönünde duyurular yer almaktadır (www.mebpersonel.com).

Öğretmen odaları konulu Türkçe literatürde; Töremen (2004) bu alanın eğitim örgütlerinin sahip olduğu sosyal sermaye faktörüne etkilerini araştırmıştır. Yeşil ve Korkmaz (2012) araştırması öğretmenler odasında "en sık" gündeme gelen konuların okul ortamı ve akademik gelişim, "oldukça sık" konuşulan konuların eğitim-öğretim türünde olduğunu, "bazen" konuşulan konuların kişisel ve "en az" konuşulan gündemin ise sosyal, ekonomik ve siyasal konular olduğunu belirtmektedir. Karataş (2012), makalesinde öğretmenin derslikteki performansının öğretmenler odasındaki ortamla ve iletişimle şekillendiğini, okul kültürünün öğretmenler odasındaki

deneyimlerle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Negiş-Işık ve Gürsel (2013) örgüt kültürü açısından inceledikleri öğretmenler odasının, olumlu bir iletişim barındırdığı sürece öğretmenlerin çoğunluğu tarafından kullanıldığını belirtmektedir. Öğretmenler Odası konulu az sayıdaki diğer çalışmalara Tatlıdil (2003), Kıdeyş (2017), Açıkalin (2013), Turhan, Kaptan ve Kahveci (2015), Arslan (2016) araştırmaları örnek verilebilir.

Uluslararası literatürde öğretmenler Odası konulu araştırmalar bu alanın öncelikle *pedagojik iletişim ağı* taşıyan bir ortam olduğu tezine ve öncelikle *psiko-sosyal iletişim ağı* barındırması gerektiğini savunan teze dayanması açısından farklı kategorilerde sınıflandırılabilir. İlk yaklaşım; öğretmenler Odasını öğretmen kimliğinin kurulabileceği, ortak özellikler taşıyan ve mesleki gelişim setleri barındıran pedagojik ortam olarak tanımlamaktadır (Kainan, 1994; Biott&Easen, 1994, Siskin, 2000; Hodkinson, 2004; Bubb&Early 2009; Christensen, 2013; Ben Peretz&Schonmann, 2000; Kottler, 1997; Hunter, Rossi & Macdonald, 2011). İkinci yaklaşımda; okulun diğer birimlerinden farklı olarak öğretmenler Odasında sosyal ve kişisel-duygusal iletişimin öncelikli olduğunu/olması gerektiğini savunan çalışmalar yer almaktadır. Shapiro (2010) "inşa edilmiş bir öğretmen kimliği paradigmasına tabi tutulmak" olarak tarif ettiği resmi ortamı eleştirmekte ve formel yapı yerine "öğretmenler Odasının etkileşim özelliği" olarak ifade ettiği kişisel/duygusal iletişimin öncelikli olması gerektiğini vurgulamaktadır. Hargreaves (2000) de öğretmen-öğrenci iletişimde duygusal ve bilişsel yaşantıların dersliklerden çok öğretmenler Odasında paylaşıldığını belirtmektedir.

Üçüncü kategoride yer alan çalışmalar ise; pedagojik iletişim-psikososyal iletişim ayrımını reddeden, her iki boyutun öğretmenler Odasında iç içe geçtiğini savunan bütüncü yaklaşımla yapılmıştır. Lasky (2000) "çocuk sahibi olanla onları eğitenler arasında sosyal değiş-tokuş" olarak tarif ettiği ebeveyn-öğretmen ilişkisi için öğretmenler Odasında yer ve zaman ayrıldığını belirtmektedir. Clandfield&Foord (2008) öğretmenler Odasının insancı çevre, fiziksel çevre, mesleki çevre işlevlerini bir arada taşıdığını, okulların niteliğini etiketleyen iletişimin bu birimlerde gerçekleşebileceğini belirtmektedir. Araştırma, fiziksel çevre için VAKOG (Visual-Auditory-Kinesthetic-Olfactory-Gustatory) yöntemi ile yaratıcı düzenlemelere gidilmesini; mesleki çevre anlamında eğitsel, entellektüel etkinlikler yapılmasını, hümanist çevre anlamında öğretmenlerin bu Odaları kendi alanları olarak benimsemelerini ve tasarımına katılmalarını önermektedir. Ball (1997) araştırması da hem bireysel hem kolektif bir yer olan öğretmenler Odasının okulu, okulun da öğretmenler Odasını yansıttığını vurgulamakta, burada rekabet ve sıkı çalışma düzeninin iletişimi azaltacağını işaret etmektedir. Öğretmen Odalarında rekabet, dedikodu, klikleşme, şikayet, mobing davranışlarına ortam oluşabileceğini belirten bazı çalışmalar; Field (2002), Hodkinson (2004), Mawhinney (2008) araştırmalarıdır. Bu tür olumsuzluklara karşı Woods (1984) öğretmenler Odasında mizah ve duygusal paylaşımlar olmasını önermektedir.

Öğretmenler Odası yalnızca çalışan öğretmenler için değil, mesleğe hazırlanan öğretmen adayları için de etkili uyaranlar içerir. Eğitim Fakülteleri dışından lisans mezunlarını öğretmenliğe hazırlayan Pedagojik Formasyon Eğitimi programlarının önemli bir problemi, bu eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı kararsız tutumlar taşımaları olasılığıdır. Öğretmenler Odasının stajyer öğrencilerin kullanımına açık ve mesleki temsil özelliği taşıyan bir ortam olması bu açıdan tartışılmalıdır. Öğretmen adaylarının öğretmen Odalarına ilişkin gözlem ve deneyimlerini inceleyen Bubb&Early (2009) ve Joiner&Dearman (2016) araştırmaları benzer tartışmaları içeren çalışmalardır.

Özetlenen kuramsal çerçeve temelinde; pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki öğretmen Odalarına ilişkin izlenimlerinin araştırıldığı bu çalışmada şu sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Öğretmenler Odası eğitsel-mesleki ortam ve psiko-sosyal davranış alanı olarak hangi özellikleri taşımaktadır? Öğretmen adayları tarafından, bu ortamda öğretmenlerin ne tür eğitsel ve kişisel yaşantıları paylaştıkları gözlemlenmiştir?

- 2.Öğretmenler odasının fiziksel-mekansal koşulları, eşya ve araç-gereç donanımı (öğretmen adaylarının bu koşullara ilişkin algıları) nasıldır?
- 3.Öğretmenler odasının görsel-temsili özellikleri ve iletişim ortamı koşulları (öğretmen adaylarının bu koşullara ilişkin algıları) nasıldır?
- 4.Öğretmen odalarında, araştırmanın problem durumu bağlamında öngörülemez ve öğretmenin adaylarınca kaydedilen hangi yaşantılar ya da ortam özellikleri yer almaktadır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Çalışma, nitel araştırma yöntemi-durum çalışması (bütüncül-çoklu durum deseni) geleneğinde sürdürülmüştür. Öğretmen odaları, yapısal standartları içinde, farklı örneklerde; güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışma özelliği (Yıldırım ve Şimşek, 2005) ve okuyanı durumun içine ve deneyime yani bir grubun yaşantısına veya bir programa götürmesi gerektiği (Patton, 2014) yaklaşımıyla araştırılmıştır. Araştırmanın problem durumu ve amaçları, nitel yöntemin betimleme, analiz, yorumlama çalışmalarına, başka deyişle “Ne, Neden/Nasıl, Ne anlama geliyor?” sorularına yanıt arama (Glesne, 2013) karakteristiğine uygundur. Kuş (2003) Bryman’dan aktararak nitel yöntemin özelliklerini; öznenin gözüyle görme, günlük detayları sosyal bağlamı içinde ele alma, süreci vurgulama, açık-yapılaşmamış desende ve kalıplaşmamış teori ve kavramlarla çalışma olarak belirtmektedir. Bu çalışmanın öznesi öğretmen adaylarıdır, öğretmen odaları olağan koşulları içinde gözlemlenmiştir, bulgular sosyal bağlamda yorumlanmış, yarı yapılandırılmış bir modelde özgün kavramlaştırmalara gidilmesi amaçlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2005) gözlem tekniğinin eğitim ortamlarının çeşitli boyutlarını araştırmakta sıklıkla kullanıldığını belirtmektedir. Bu araştırmada öğretmen adayları “katılımcı gözlem” modelinde, bu araştırma için hazırlanmış olan “Öğretmenler Odası Gözlem Formları”na izlenimlerini kaydetmişlerdir. Glesne (2013), katılımcı gözlemi, araştırmacıya güvenilir kişi statüsünü kazandıran, sosyal ortamın bir parçası olarak ve beklendiği şeylerin yanı sıra beklenmedik şeyleri de deneyimleyebildiğimiz bir teknik olarak betimler.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu pedagojik formasyon programı-öğretmenlik uygulaması dersi alan felsefe, sağlık bilimleri ve matematik alanlarından 22 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının eğitim aldıkları alanlardan gelen bir hazırbulunuşlukları olduğu gözlemlenmiş, ek olarak uygulama öncesinde, genel anlamda eğitim ortamları ve öğretmen odalarıyla ilgili MEB mevzuatı, yönetmelik vb. dokümanlar, kuramsal bilgiler ve nitel yaklaşımın “açıklayıcılık”, “çeşitleme”, “esnek yaklaşım” ve “araştırmacı etkisi” (Yıldırım ve Şimşek, 2005) konuları paylaşılmıştır. Araştırmacı ilke ve sorumluluklarına dikkat çekilerek; yaşantıları ve süreci etkileyici davranışlarda bulunmamaları, sadece doğal ortamı ve kişilerin algılarını gözlemlenmeleri, gözlemci kimliği ile nesnel yaklaşımı birleştirebilmeleri, iletişim stratejileri ve veri çeşitliliği sağlayabilmeleri, etik ilkeleri temel almaları (Glesne, 2013) vurgulanmıştır. Öğretmen adayları, örnekleme oluşturan, orta öğretim düzeyinde 8 lise ve 3 meslek lisesi olmak üzere toplam 11 öğretmenler odasını, katılımcı gözlem tekniği ile 9-12 gün aralığında sürelerle gözlemlenmiş ve izlenimlerini kaydetmişlerdir. Glesne, bu gözlem türünde, nesnel bakış açısını kaybetmemek için, “katılımcı ama aslında gözlemci olmak” konumunda davranılmasına dikkati çekmektedir (2013: 87).

2.3. Veri toplama aracı

Çalışmanın veri toplama aracı olarak, bu araştırma için geliştirilmiş olan “Öğretmen adaylarının staj okullarındaki öğretmen odalarına ilişkin gözlem formu” kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış özellikteki gözlem formu, Arslan (2016) tarafından geliştirilen “Öğretmenler Odası Çevresel Değerlendirme Ölçeği (Teachers’ Rooms Environmental Assessment Scale-TREAS)” model alınarak uyarlanmıştır. Form kapsamında, bir öğretmenler odasının fiziksel, sosyal, eğitsel vb. koşullarına ilişkin olarak ortaya çıkması beklenen başlıca değişkenler hakkında kodlar listesi hazırlanmış ve

katılımcılardan bu kategorilerdeki ve “diğer” başlığı altındaki gözlemlerini kaydetmeleri istenmiştir:

ÖO Yapısal- Fiziksel özellikleri; öğretmenler odasının yeri, boyutları, temizlik, koku, ısınma, ışık, ses vd. koşulları.

ÖO Eşya ve Araç-Gereç Donanım özellikleri; öğretmenler odasının teknik donanımı, oturma, dinlenme, çalışma, yeme-içme vd. eşyaları.

ÖO İletişim 1 Görsel-Dekoratif temsil özellikleri; öğretmenler odasının oturma düzeni, renk, duvar, pano, afiş, tablolar, çiçek vb. görsel özellikleri.

ÖO İletişim 2 Davranışsal- Kişiler arası ilişkiler özellikleri; öğretmenler odasını kullanan kişiler, davranışlar, konuşmalar, konular, mesleki tutum, paylaşım, kutlama vb. yaşantılar.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmada veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Öğretmenler odasındaki fiziksel-mekansal yapı, eşya-araç gereç, sosyal ve mesleki iletişim koşullarının nasıl algılandığı konusunda değerlendirici analiz yapılmış; bulgular eğitsel kültürle olan ilişkisi kurularak yorumlanmıştır. İçerik çözümlenmeleri sonucunda ulaşılan temalar öğretmenler odasının “Yapısal-Fiziksel ve Eşya Özellikleri” ve “Görsel-Temsil ve İletişim özellikleri” şeklinde iki ana tema altında sınıflanarak tablolaştırılmıştır.

Çalışma grubunun felsefe, sağlık bilimleri ve matematik alanlarından üç farklı bakış açısına sahip olmaları, katılımcı gözlemciler konumunda olmaları, öğretmenlik uygulaması süreci gereği çalışan öğretmenlerle iletişim kurma avantajı taşımaları ve öğretmen odalarını on iki hafta süreyle, farklı günlerde gözlemlemiş olmaları araştırılan durumla ilgili geçerli-güvenilir verilere ulaşılmasını sağlamıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Öğretmen adaylarının uygulama sürecinde öğretmenler odasında buldukları gün sayısı ve gözlem süreleri

10 Gün ve altı	11 Gün	12 Gün	13 Gün	14 Gün
5 Öğr Adayı % 22,7	8 Öğr Adayı % 36,3	4 Öğr Adayı % 18,1	3 Öğr Adayı % 13,6	2 Öğr Adayı % 9
15 dk ve altı	15-25 dk	26-35 dk	36-45 dk	46-55 dk
1 Öğr Adayı % 2,2	4 Öğr Adayı % 17,8	8 Öğr Adayı % 42,2	6 Öğr Adayı % 24,4	3 Öğr Adayı % 13,3

T: 22 Öğretmen adayı

Tablo 1’de öğretmen adaylarının bir gün içinde öğretmenler odasında kalma, gözlem ve kayıt yapma sürelerinin ağırlıklı olarak (% 80) 25'-55' arasında olduğu görülmektedir. 14 hafta süren öğretmenlik uygulaması programı kapsamında ortalama 11 günü kapsayan gözlem sayısı ve aynı öğretmen odasının birden fazla gözlemci tarafından gözlemlenmiş olması veri toplama çalışmasında güvenilirlik sağlamaktadır. Ayrıca araştırmacı öğretmenlik uygulaması sorumlu öğretim üyesi olarak katılımcı öğretmen adaylarıyla farklı zamanlarda gözlem kayıtları hakkında görüşmeler yaparak veri toplama sürecinin devamlılığını ve kontrolünü sağlamıştır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının uygulama okullarının öğretmen odalarına ilişkin gözlemleri: yapısal ve fiziksel-mekansal koşullarla ilgili tematik bulgular (Yinelenim&yüzde)

EŞYA, ARAÇ-GEREÇ 97 (47,1)	TEMİZLİK 39 (18,8)	SES, GÜRÜLTÜ 21 (10,1)	YER, KONUM 17 (8,2)
Çay-kahve makinesi +18*	Temiz/düzenli oda +16	Gürültüsüz/sakin +11	Yeri uygun +5
Bilgisayar/internet +11	Bardak vb. çöp (olmasın) 8	Yüksek sesle konuşma (olmasın) 6	Balkon/teras(olsun) 4
Kişisel dolap +11	Daha hijyenik (olsun) 5	Genelde sakin +3	İki bölümde (olsun) 4
Çalışma masası + 11	Temizlik şirketi +4	Zil sesi +1	İkinci katta (olsun) 3
Tv + 8	Öğretmen WC temiz (olsun) 4		ÖO Ana bina dışında (olsun) 1
Koltuk-oturma grubu +8	Sular (aksın) 2		
Yeterli sandalye +6			
Kitaplık (olsun) 4			
Fotokopi makinesi (olsun) 5			
Askılık +4			
Açık dolap/raf +3			
Su sebili, damacana +2			
Buzdolabı +2			
Ayna +2			
Telefon&çağırma zili +1			
Ecza dolabı +1			
HAVALANDIRMA, KOKU 13 (6,2)	BOYUT, BÜYÜKLÜK 12 (5,8)	IŞIK, ISINMA 8 (3,8)	
Sigarasız oda +5	Uygun boyut +5	Aydınlık-doğal ışık (olsun) 4	
Sigara odası +2	Geniş-büyük (olsun) 5	Büyük pencere (olsun) 2	
Havalandırılmış/serin +2	Ferah, rahat +1	Normal sıcaklık +2	
Klima +2	Daire şeklinde (olsun) 1		
Koku spreyi +2			
*+ Var olan/olumlanan eşyayı/durumu belirtmektedir (41,2)			TOPLAM Y: 207<502

Tablo 2’de Yapısal/Fiziksel-Mekansal koşullar ana teması altında, öğretmenler odasının “Eşya, Araç-Gereç” donanımıyla ilgili konuların (% 47,1) odanın diğer fiziksel özelliklerinin (temizlik, ses, yer, havalandırma, boyut, ışık ve ısınma) toplamına yakın oranda (%52,9) gündeme geldiği/gözlemlendiği görülmektedir. “Eşya, Araç Gereç” başlığı altında önceliğin “çay-kahve makinesi”yle ilgili olması, bu eşyanın bir ortak gereksinim ve paylaşım nesnesi olduğu kadar kültürel paylaşımın, geleneksel çay-kahve içme ve ikram etme davranışının öğretmenler odasında da devam ettiğini göstermektedir. “*Su ve çay ihtiyaçları için damacanalara var*” (MatÖA4), “*Öğretmenlerin çay var mı diye bu kadar telaş yapması bizi şaşırttı önceleri... Belli saatlerde sabah-öğlen yapılmalı, düzenli olur*”(SaÖA1).

ikinci sırada “bilgisayar/internet”, “dolap”; üçüncü sırada “masa”, “tv”, “oturma eşyası” ile ilgili gözlemler kaydedilmiştir ve bu bulgu öğretmenler odasının teknolojiden yararlanma, eğitsel materyalleri vd. eşyalarını koyma ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılayan bir ortamı olduğu ya da bu koşulların önemsendiği şeklinde yorumlanabilir. “*Uygulama öğretmeni ile slayt hazırladık, bilgisayarda. Sıraya girerek...*” (SaÖA4), “*E-okul üzerinden bir öğrencinin devamsızlık bilgilerini*

kontrol ettik. (...) hanım Mebbis kullanımı ve değerlendirmeleri gösterdi” (FeÖA5), “Dolapların branşlara göre verilmesi gerekir, bir de güvenli değil, kilitlemiyor” (FeÖA1).

Eşya ve araç-gereç temalı kayıtların çoğunlukla (Y: 88<97) var olan/olumlanan koşulları belirttiği, eksikliği belirtilen eşyanın kitaplık ve fotokopi makinesi olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının “temizliği” konusunda, yeterli (Y:20) ve yeterli değil (Y:19) şeklindeki gözlem kayıtları hemen hemen eşit sayıdadır; bu durum, gözlem yapılan gün ve saatlerdeki temizlik hizmetlerinin değişmesiyle açıklanabilir. “Masada çok kağıt bardak, şeker döküntüsü oluyor. Çalışmak için toplamak gerekiyor” (SaÖA5), “Dersler bittiğinde şirket elemanları geliyorlar. Sabahları temiz oluyor ama öğle sonrası pencereyi açıp havalandırmak gerekiyor” (SaÖA6).

“Ses”, “havalandırma” ve “ışık-ısı” koşullarında genellikle sorun yaşanmadığı anlaşılmaktadır. En fazla “olması istenen” özelliğin “yer/konum” teması altında olduğu; öğretmenler odasının başka konumda ya da katta olmasının tercih edildiği görülmektedir. “Okulu ilk öğretmenler odasından tanımaya başladık, girişte olduğu için” (FeÖA9). Olması istenen diğer özellikler; doğal ışıklı, geniş/ferah oda olması ve odada yüksek sesle konuşulmamasıdır.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının uygulama okullarının öğretmen odalarına ilişkin gözlemleri; görsel-temsil ve iletişim ortamıyla ilgili tematik bulgular (Yinelenim&yüzde)

GÖRSEL-TEMSİL 108 (36,6)	İLETİŞİM 86 (29,1)	DİĞER KİŞİLER 62 (21)	ALAN ALGISI 39 (13,2)
Öğretmene yakışır oda +13*	Güncel sohbet +15 Mesleki sohbet +13	Öğrenci +12 Uygulama öğrencisi	Dinlendirici ortam +7 Özel, kişisel alanlar + 5
Formel tablolar (Atatürk, İstiklal Marşı vd.) +11	Dedikodu (olmasın) 11 Siyasi konuşmalar (olmasın) 7	+11 Veliler (girmesin) 8 Kalabalık +6	Okuma köşesi (olsun) 5 Kulis-klik 5 (olmasın)
Eğitsel afişler +9	Selamlaşma +7	İdareci/müdür + 4	Sade-az eşyalı (olsun)
Eşyalar eski 9	İkram +7	Öğretmen yakını +4	4
Canlı çiçek +9	Özel günler kutlamalar +4	Temizlik elemanı +3 Kantinci/çaycı +3	Hobi-oyun köşesi (olsun) 4
El yapımı resim +7	Yüksek sesle konuşma (olmasın) 4	Satıcı (girmesin) 3 Misafir +3	Belirli ayrılmış yer +3 Dağınık oturma +3
Takvim +7	Tartışma/gerginlik +3 Sendika konusu +3	Öğretmenler odayı kullansın +3	Cinsiyet ayrımcılığı (olmasın) 2
Eşyalar yeni (olsun) 7	Şans oyunları (olmasın) 3	Güvenlik +2	Kullanışlı +1
Ergonomik eşya (olsun) 7	Kendiyle barışık öğretmen (olsun) 3		
Pano, ilan tahtası +5	Gazete/dergi +2 Maç tartışması + 2		
İmsakiye +5	Para-maaş konuları +2 Kamera (olsun) 1		
Renk uyumu (olsun) 5			
Yapma çiçek +5			
Standart duvar rengi +4			
Tablo-poster (olsun) 4			
Müzik (olsun) 4			
Konforlu, manzaralı (olsun) 4			

*+ Var olan/olumlanan eşyayı/durumu belirtmektedir.

TOPLAM Y: 295<502 (58,8)

Tablo 3’de görüldüğü gibi, öğretmenler odasının “Görsel-Temsil ve İletişim” ortamıyla ilgili olarak ilk sırayı “Görsel-Temsil” özelliğiyle ilgili konular almaktadır. İkinci sırankta, öğretmenler odasının

“İletişim” özellikleri gözlemlenmiş ve kaydedilmiştir. Odayı kullanan “Kişiler” ve odaya ilişkin “Alan algısı” ile ilgili kayıtlar üçüncü ve dördüncü sırada gündeme gelmiştir. Görsel temsil kavramı bu çalışmada öğretmenler odasında yer alan ulusal, eğitsel ya da dekoratif anlamda bir anlamı, duygu/düşünceyi temsil eden eşya, malzeme ya da uyaranları ifade etmektedir. Öğretmen odalarında bulundurulmuş görsel-temsil özelliği taşıyan objelerin, birinci sırada algılanması ve kaydedilmesi ve bu tema altında en çok yinelenimin; formel/zorunlu özellik taşıyan “öğretmene yakışır oda”, “formel tablolar” ve “eğitsel afişler” özellikte olması, öğretmenler odasının okul kültürünü temsil eden görsel etkiler barındırdığı, bu etkilerin stajyer öğretmen adaylarınca fark edildiği şeklinde yorumlanabilir. “Okulun asıl vitrini burası gerçekten de” (SaÖA7), “Öğretmen odasında mezun olan ve dereceye giren öğrenciler panosu var” (SağÖA4).

Görsel temsil özelliği olan koşullar içinde İstiklal Marşı, eğitsel afişler vb. resmi/zorunlu görsellerin (TY:54) yanı sıra çiçek, tablo, resim gibi informel/resmi olmayan objelere (TY: 29) de yer verilmiş olması öğretmenler odasında hem pedagojik hem de kişisel-güncel ortamın bir arada olduğunu göstermektedir. “Geçen hafta öğretmeni üzüp ondan özür dilemek için öğrenciler çiçek göndermişler” (FelÖA7), “Öğretmenler Odası bir koordinasyon odasıdır” (SağÖA2).

“İletişim” temalı algılarda dikkati çeken; güncel sohbetlerin ve mesleki sohbetlerin hemen hemen aynı oranda olması da bu bulguyu desteklemektedir. “Tecrübeli öğretmenlerin tavsiyeleri memnun edici oluyor” (FelÖA4), “Sıcak bir atmosfere sahip ve öğretmene gerekli bir alan sağlıyor” (MatÖA1), “Teneffüsler kısa olduğu için genellikle sohbet havası hakim” (FelÖA4). Öğrencilerin ve stajyerlerin öğretmen odasını en çok kullanan “diğer kişiler” olmaları, araştırmanın tartışılabilir bir bulgusudur. “Bazı öğretmenler öğrencilerin getirdiği soruları çözüyorlar” (SağÖA1), “Öğretmeni gelmeyen sınıflar için nöbetçi öğrenci öğretmenler odasına gelip bakıyor” (MatÖA2), “8.00’da öğretmenler odasında uygulama öğretmeniyle buluştum, kendimi tanıttım” (FelÖA1), “Öğrencilere sınıf dışında da rehberlik yapılacak bir yer” (SağÖA2). Bu durum okulda stajyerlere kabul gösterildiği, demokratik anlayışın olduğu, öğretmen-öğrenci iletişiminin yoğun olduğu şeklinde olumlu anlamda yorumlanabilir; “Müdür yardımcısı bize oturabileceğimiz ve eşyalarımızı koymamız için öğretmenler odasını ya da kütüphaneyi gösterdi” (FeÖA4), “Sınıfa derse giriyorsak öğretmenler odasına da girebilmeliyiz” (FelÖA9). Odanın öğretmenler dışında çok sayıda kullanıcısının olması denetim eksikliği ve öğretmenler odasının asıl işlevlerinden uzaklaştığı şeklinde olumsuz anlamda yorumlanabilir. “Alan algısı” temalı bulgular ise öğretmenler odasının dinlendirici, kişisel alan gibi algılanabilen özelliklerinde yoğunlaşmaktadır. Öte yandan okuma köşesi eksikliği, klikler, yer ve cinsiyet ayrımcılığı olduğu; bunların onaylanmadığı da görülmektedir.

Tablo 3’de, öğretmenler odasında “olması istenen” görsel koşullar; müzik dinleme, okuma ve oyun/hobi köşeleri ve eşyaların yeni ve ergonomik olmasıdır; “Eşyalar burası için alınmamış. Bir bankanın bağıışı olduğu konuşuldu” (MatÖA5). Bu bulgu, formal/standart objelerin formal olmayan objelerle birlikte yer aldığı bulgusu ile birleştirildiğinde, öğretmenlerin kendileri için ayrılmış olan bu alanı, buradaki yaşantılarını önemsedikleri ve tasarımına katılmak istedikleri şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin “olmasını istemedikleri” koşullar özellikle iletişimle ilgilidir; dedikodu, siyasi konular, yüksek sesle konuşma ve şans oyunları öğretmenler odasına uygun bulunmamıştır. “Veliler girmesin” ifadesi de bu bulguyla bağlantılı olarak yorumlanabilir.

Tablo 2 ve Tablo 3 birlikte değerlendirildiğinde; öğretmen adaylarının gözlem kayıtlarına göre, örnekleme oluşturan öğretmen odalarının “Görsel-İletişimsel” özelliklerinin (% 58,8) “Yapısal ve Fiziksel-Mekansal” özelliklerinden (% 41,2) daha fazla gündeme geldiği görülmektedir. Görsel, iletişimsel ve algılanan alanla ilgili koşulların görece olarak *öznel*, yapısal-fiziksel özelliklerin *nesnel* algılar barındırdığı düşünülürse; bu sonuç, öğretmen adaylarının staj sürecinde kabul görme, mesleki olumlama vb. psiko-sosyal ihtiyaçlarıyla, bu ihtiyacın gözlemlerine yansımaları açıklanabilir. Diğer açıdan, bu bulgu, öğretmenler odasının kalıcı/yapısal koşullarının değişmemesi/az değişmesiyle ilgili olabilir; uygulama sürecinin başında gözlenmiş, kaydedilmiş olan fiziksel özellikler için tekrarlayan kayıtlara gerek duyulmamıştır. Oysa kişiler arası iletişim,

odaya giren çıkan kişiler, vd. özellikler, uygulama sürecinde daha fazla değişiklik gösterdiği için bu konuda daha çok algı oluşmuş ve kaydedilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma, öğretmen odalarının bir eğitim ortamı olarak; araştırılması, geliştirilmesi gereken koşullara sahip olduğunu gösteren sonuçlara ulaşmıştır. Alanyazın taramasında öğretmen odalarının “kaldırılmaya ya da zümre öğretmenler odası şeklinde bölünmeye başladığı, yeni yapılandırmalara gidildiği” (Costello, 2012; Paton, 2014; www.mebpersonel.com) bilgileri yer almaktadır. Bu sonuç, öğretmen odaları konulu araştırmaların artırılması gerektiğini vurgulayan çalışmaların (Yeşil ve Korkmaz, 2012; Töremen, 2004; Açıklan, 2013; Negiş-Işık ve Gürsel, 2013) sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmanın sonuçları, öğretmen odalarının çok faktörlü eğitim ortamları olduğunu göstermektedir. Bu faktörler fiziksel-mekansal koşullar, eşya ve araç-gereçler, eğitsel/kültürel temsil özelliği, kullanıcılar, mekansal algılar ve iletişim türleri şeklindedir. Bu faktörler içinde öğretmen odalarının fiziksel koşullarının sıklıkla gündeme geldiği, ancak fiziksel yapıyı mekansal boyuta taşıyan görsel-temsil ve iletişim özelliklerinin daha çok algılandığı ve kaydedildiği görülmektedir. Bu durum Hammersley (1984), Karataş 2012, Negiş-Işık ve Gürsel (2013), Yeşil ve Korkmaz (2012), Siskin (2000), Hargraves (2000) araştırmalarının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğretmen odalarının fiziki koşulları içinde eşya ve araç-gereçlerin birinci sırada (% 47,1) yer almış ve önemsenmiş olması bu araştırmanın özgün sonucudur. Eşya ve araç-gereçler hem fiziksel-mekansal hem iletişim ortamıyla ilişkili oldukları için daha çok gündeme geldiği düşünülebilir.

Öğretmen odalarının, öğretmenler dışında öğrenciler, stajyerler ve veliler tarafından sıklıkla kullanıldığı saptanmıştır. Araştırmanın öğretmenler odasına velilerin ve satıcıların girmemesi talebi şeklindeki bulgusu, Yeşil ve Korkmaz (2012) araştırmasının “velilerle görüşme için ayrı oda gerektiği” önerisiyle benzeşmektedir.

Araştırma sonuçları, formasyon eğitimi-öğretmenlik uygulaması açısından değerlendirildiğinde; öğretmen adaylarının öğretmen odalarına ilişkin ayrıntılı veriler kaydettikleri görülmüştür. Bu sonuç, araştırmanın, öğretmen adaylarıncı benimsendiğini, mesleki tutum ve değerlere ilişkin bir deneyim fırsatı sağladığını düşündürmekte ve öğretmen odalarının stajyerlerde olumlu algılar uyandırması gerektiğini belirten Joiner&Deamen (2016), Strong-Wilson vd. (2007), Bubb&Early (2009) araştırmalarının sonuçlarını desteklemektedir.

Öğretmenler odasında eksikliği vurgulanan ögeler en çok Görsel-İletişim teması altında yer almıştır ve renk, müzik, uyum ve konfor katan değişiklikler istendiği görülmektedir. Bu sonuç, öğretmenler odası için yeni ve yaratıcı düzenlemeler (VAKOG modeli, siber mesleki ortam) öneren Clandfield&Foord (2008) araştırmasıyla benzeşmektedir.

Öğretmen odalarında çay-kahve içme düzeni en sık gündeme gelen konudur; ikinci sıklıkta öğretmenler odasında güncel ve mesleki sohbetler yapılabildiği görülmüştür. Birbirinin ardılı olan bu iki sonuç, öğretmen odalarında iyi vakit geçirme, rahatlama ve haberleşme ortamı olduğunu, çay- kahve tüketiminin buna eşlik eden ortak keyif ya da alışkanlık olduğunu düşündürmektedir.

Öğretmen odalarında eğitsel-resmi iletişim ve eşyanın daha çok gündeme gelmesinin yanı sıra, kişisel/duygusal konuların ve eşyanın da yakın sayıda kaydedilmiş olması, öğretmenler odasının hem pedagojik hem psiko-sosyal işlevleri olan bir ortam olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, Clanfield&Foord (2008) araştırmasının “öğretmen odalarında yedi ortak kullanım; çalışma, yeme içme ve sohbet, dinlenme, kitaplık, depo/eşya dolabı, haberleşme/duyurular ve sınıflar doluyorsa eğitim ortamıdır” ve “öğretmen odası genel anlamda bir ‘insani çevre’dir, insancıl olmalıdır, okulun kişilerarası ilişkileri okulun başarısının anahtarıdır” şeklindeki sonuçlarıyla uyumludur.

Öğretmen odalarında “eşyaların yeni ve ergonomik olması”, “müzik, okuma, oyun ve hobi köşeleri” olması istenmiştir. Olması istenmeyenler ise “özel yaşantılar, dedikodu ve siyasi konular”dır ve bu sonuç Hodkinson (2004); Clandfield&Foord (2008); Field, (2002); Mawhirney (2010) araştırmalarının, öğretmen odalarında özel hikayeler, klikler, şikayetçilik, baskıcılık ya da izolasyon şeklinde tutumlar olabildiği şeklindeki sonuçlarıyla benzeşmektedir.

Öğretmen odalarında temizlik, havalandırma, ışık ve ısınma sorunu olmadığı görülmüştür. Bir yaşam ve eğitim ortamının en öncelikli koşullarını işaret eden bu hizmetlerin karşılanmış olması olumlu bir sonuçtur.

4. 1. Öneriler

Dünyada ve Türkiye’de eğitim planlamalarının gündemindeki konulardan biri öğretmen odalarında yeni yapılandırmalara ilişkindir. Bu bağlamda, öğretmen odalarının var olan koşullarının farklı değişkenlerle (iş doyumu, sosyal karşılaştırma, çalışma barışı, mobbing, ayrımcılık, okul sağlığı vb.) ilişkisi içinde araştırılması, Öğretmen odalarında yapılacak değişikliklere yönerge oluşturacak başka çalışmaların yapılması bu araştırmanın temel önerisidir.

Farklı ülkelerin eğitim sistemleri, öğretmen yetiştirme politikaları ve okul türleri bağlamında farklı projelendirilen öğretmen odalarının (zümre öğretmenler odası, açık büro sistemi vb.) araştırılması kuramsal bütünlüğü sağlayacaktır. Öğretmen odalarının öğretmen, idareci, veli ve öğrencilerin görüşleri alınarak araştırılması, konuya farklı değerlendirmeler kazandıracaktır.

Kaynaklar

- Açıklan, A. (2013). Mesleki gelişim ortamı olarak “öğretmenler odası”. *Öğretmenler Odası Dergisi*, 9, 8-10.
- Alkan, C. (1979). *Eğitim ortamları*. Ankara: A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Arslan, S. (2013). Toplumsal-eğitsel bir olgu olarak yatılı okullar: eğitim ortamları incelemesi. *Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (4), 95-110.
- Arslan, S. (2016). Teachers’ rooms environmental assesment scale: Development and psychometric evaluation, *International Journal of Higher Education*, 5 (2), 292-297.
- Avar, A. (2009). Lefebvre’in üçlü –algılanan, tasarlanan, yaşanan mekan- diyalektiği. Fehmi Doğan (Ed.), *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını* (s. 7-16).
- Stephen J. Ball (1997) Good School/Bad School: Paradox and Fabrication, *British Journal of Sociology of Education*, 18 (3), 317-336.
- Ben Peretz, M., Schonmann, S. (2000). *Behind closed doors: teachers and the role of the teachers’ sounges*. NY: State University of New York.
- Biott, C., Easen, P. (1994). *Colloborative Learning in Staffrooms and Classrooms*. London: David Fulton.
- Bubb, S., Earley, P. (2009). Leading staff development for school improvement. *School Leadership & Management*, 29 (1), 23-37.
- Christensen, E. (2013). Micropolitical staffroom stories: beginning health and physical education teachers’ experiences of the staffroom. *Teaching and Teacher Education*, 30 (1), 74- 83.
- Clandfield, L., Foord, D. (2008). *Humanising your staff room-humanising language teaching*. <http://www.hltmag.co.uk/aug08/sart05.rtf> adresinden alındı.
- Costello, J. (2012). *Staff rooms: A place to organize*. <http://libcom.org/blog/staff-rooms-place-organise> adresinden alındı.
- Field, T. (21 June 2002). Staffroom bullying. *The TES Newspaper*. <https://www.tes.com/news/staffroom-bullying> adresinden alındı.
- Gifford, R. (2014). Environmental psychology matters. *Annual Review of Psychology*, 65, 541-580.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmalara giriş*. A. Ersoy, P. Yalçınoğlu (Çev.). Ankara: Anı.
- Göregenli, M. (2010). *Çevre psikolojisi insan mekan ilişkileri*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Gürkaynak, İ. (1988). Çevresel psikoloji: doğası, tarihçesi, yöntemleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 1-9.
- Hammersley, M. (1984). *Staffroom news. In classrooms and staffrooms*. Milton Keynes, UK: Open University Press.
- Hargreaves, A. (2000). Mixed emotions: teachers' perceptions of their interactions with students. *Teaching and Teacher Education*, 16, 811-826.
- Hodkinson, H., Hodkinson, P. (2004). Rethinking the concept of community of practice in relation to school teachers' workplace learning. *International Journal of Training and Development*, 8, 21-31.
- Hunter, L., Rossi, T., Tinning, R., Flanagan, E., Macdonald, D. (2011). Professional learning places and spaces: the staffroom as site of beginning teacher induction and transition. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 39 (1), 33-46.
- Joiner, A.B., Dearman, S.P. (2016). Reflections on using postgraduate educational environment measure. *Australasian Psychiatry*, 24(5), 506-508.
- Kainan, A. (1994). *The staff room: Observing the professional culture of teachers*. Aldershot, England: Avebury.
- Karataş, İ. H. (2012). Gönüllü öğretmenin öğretmenler odasındaki rolü. *Öğretmenler Odası Dergisi*, 3, 4-5.
- Karaküçük, S. A. (2010). Okul rehberlik servislerinin fiziksel-mekansal koşullarının incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 421-440.
- Kıdeys, H. L. (2017). *Öğretmenler Odası Yok Hocam*. İstanbul: Çağaloğlu.
- Kottler, Jeffrey A. (1997). *What's really said in the teachers' lounge: provocative ideas about cultures and classrooms*. Thousand Oaks, Calif: Corwin Press.
- Kuş, E. (2003). *Nitel-nitel araştırma teknikleri-sosyal bilimlerde araştırma teknikleri: Nicel mi? Nitel mi?* Ankara: Anı.
- Lasky, S. (2000). The cultural and emotional politics of teacher-parent interactions. *Teaching and Teacher Education*, 16, 843-860.
- Loxley, A., Minton, S. J., O'Leary B. (2011). space makers or space cadets? exploring children's perceptions of space and place. *Educational and Child Psychology*, 28 (1), 46-63.
- McGregor, J. (2003). Making spaces: teacher workplace topologies. *Pedagogy, Culture&Society*, 11(3), 353-378.
- Mawhinney, L. (2010). Let's lunch and learn: Professional knowledge sharing in teachers' lounges and other congregational spaces. *Teaching and Teacher Education*, 26 (4), 972-978.
- Negiş-Işık, A., Gürsel, M. (2013). Başarılı bir ilköğretim okulunda örgüt kültürü: Etnografik bir durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (1), 201-228.
- Paton, G. (2014). Schools no longer forced to provide staff rooms or canteens. *The Telegraph-Education News*. <https://www.telegraph.co.uk/education> adresinden indirildi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün, S. B. Demir (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Saphiro, S. (2010). Revisiting the teachers' lounge: Reflections on emotional experience and teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 26 (3), 616-621.
- Siskin, L. S. (2000). Subject divisions. Stephen J. Ball (Ed.), *Sociology of Education-Major Themes Volume III*. (1420-1442). NY Press.
- Strong-Wilson, T., Ellis, J. (2007). Children and place: Reggio Emilia's environment as third teacher. *Theory into Practice*, 6 (1), 40-47.
- Tatlıdil, E. (2003). *Öğretmenler odasında konuşulan ve gündemi oluşturan konular*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Töremen, F. (2004). İlköğretim okullarının sahip oldukları sosyal sermaye konusunda öğretmen görüşleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.

- Turhan, B., Kaptan, A., Kahveci, H. (2015). Views of primary and secondary school teachers about teachers room. *Turkish Studies*, 10 (3), 993-1008.
- Türe, E., Karaküçük, S. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarında eğitim ortamlarının fiziksel/mekânsal değişkenleri açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44 (2), 165-198.
- Yalçınkaya, B. (2012). Secret effect of success in educational environment: Ergonomics. *Journal of New World Sciences Academy*, 7 (2), 785-797.
- Yeşil, R., Korkmaz, Ö. (2012). Öğretmenler Odasında Gündem. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 107-122.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* Ankara: Seçkin.
- Woods, P. (1984). The meaning of staffroom humour. A. Hargreaves, P. Woods (Eds). *Classroom-Staffrooms*. Milton Keynes: Open University Press.

Extended Summary

1. Introduction

In this study, it is aimed to evaluate the prospective teachers' observations about the teacher rooms of the schools they are continuing in the teaching practice program in the context of educational sciences and teacher education policies. In addition, as an intersection of environmental psychology and educational sciences, it is aimed to reach the findings and suggestions about the ideal educational environments. Teacher rooms are important educational environments and in terms of teachers' professional and personal performances and job satisfaction the features of these rooms should be investigated. In the other aspect, national and international labor organizations emphasize that vocational places must meet the healthy life standards, which is defined based on individual's bodily, mental and social health. For the courses of Teaching Practices which are parts of the teacher training programs, in a real educational setting teacher' rooms also provide a special educational environment.

In the research, the qualitative method has been used in the model of case study. An observation form including the variables of teachers' rooms has been improved by considering general physical and psycho-social aspects of educational environments. Observation form has been recorded by observations, impressions and perceptions of teacher candidates who were enrolled to formation programs in The Faculty of Education. In the literature there are considerably few studies on this subject. Therefore, the goal of this study is to evaluate the findings about the actual conditions of teachers' rooms, develop suggestions and create awareness about them. The study seeks answers to the following questions:

- What are the characteristics of the teacher room as an educational-professional environment and psycho-social behavior? What kind of educational and personal experiences share in teachers' rooms have been observed by teacher candidates?
- How are the physical-spatial conditions and the materials and equipment of the teachers' room (in terms of the prospective teachers' perceptions of these conditions)?
- How are the visual-representation characteristics and communication environment of the teachers' room (in terms of the prospective teachers' perceptions of these conditions)?
- In the teacher rooms, which experience or environment characteristics are not predictable in the context of the problem of the study and recorded by the teacher candidates?

2. Method

The problem status and objectives of this research were found to be suitable for the characteristics of the qualitative research. Also the participatory-observation technique was preferred. Participant observers are teacher candidates who are attending the Pedagogical Formation Education-Teaching Practice courses. As the data collection tool of the study, "Teachers' Room Observation Form" was developed and distributed to the participants. As a research sample; 11 teachers' rooms in 8 schools were observed by 22 teacher candidates. The information requested to be recorded in the observation forms:

The physical conditions of teachers' room as location, dimensions, window, ventilation, cleaning, odor, warming, light, sound etc.

Technical equipment of the teachers' room; sitting, resting, working, eating-drinking, etc.

Furniture layout of teachers' room and color, billboard, posters, tables, flowers and etc. symbolic and aesthetic appearance,

Persons entering into the teachers' room and their behaviors, speeches, issues, attitudes and shares, celebration, etc.

Content analysis of data; evaluator analysis was performed to analyze the research data. The relationship between the educational culture and the objects that were observed or demanded in

the teachers' room were tried to be analyzed. The themes reached as a result of content analysis were classified and tabulated under two main themes: "Structural and Physical Properties" and "Visual-Decorative Representation and Communication Environment" of the teachers' room.

3. Findings, Discussion and Results

It has been observed that the "visual-communicative characteristics" of teachers' rooms are perceived or spoken more than the "structural-physical characteristics". The equipment of the teachers' room were perceived and recorded more than the other physical properties (cleaning, sound, location, smell, size, light and warming) of the room. In this sense, priority is related to the "tea-coffee arrangements", followed by technological tools and seating-working furniture.

Under the main theme of "Visual-Decorative Representation and Communication", "Visual-Representation" themes ranks the first, "Communication" features in teachers' room were recorded as the second. Thirdly, the "People" who use the room constitute another main theme.

The records related to the "perceptual field" were identified and coded as an unpredictable theme at the beginning of the study. In the teachers' room "to be desired" features are related to visual-decorative conditions; new and ergonomic furniture, music, reading and playing/hobby corners.

The Teachers' room is a multi-factor educational environment. The results of the study emphasize the importance of educational and physical conditions of this unit, besides, the importance of visual and communicative characteristics such as interpersonal relations, experiences, symbols, etc., which complement these conditions. It is a positive result that pre-service teachers have found teachers' rooms suitable for teaching profession. However, teacher rooms have more users than the other education workers, thus requires supervision. The fact that there are formal items and conditions in rooms as well as informal items and subjects shows that teachers' rooms have an environment with both professional and personal functions.

The results of the research were evaluated in the context of educational environments, teacher training programs, teaching practice courses and suggestions were formed in this context. The conditions of teachers' rooms as a training environment, should be investigated and improved. Investigation of teachers' room by seeking for the opinions of teachers, administrators parents and students will bring up new views and conceptual integrity to the matter.

One of the issues of the educational programming in Turkey is restructuring the teachers' rooms. In this aspect, the main proposal of this study is to explore the current conditions of teachers' rooms in Turkey in the terms of different variables (job satisfaction, social comparison, work peace, mobbing, discrimination, school health, etc.), thereby providing the implications which will guide the possible changes. It is recommended to investigate the teachers' rooms which are designed differently based on teacher training policies and kinds of schools of different countries.

Etik Beyannamesi

Bu makalede "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen bütün kurallara uyduğumuzu, "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi, hiçbir çıkar çatışmasının olmadığını ve oluşabilecek her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Araştırma makalesi: Arslan, S. & Oral, E. A. (2020). Öğretmen adaylarının staj yaptıkları okulların öğretmen odalarına ilişkin gözlemleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 51-65.